

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060105

DOM
2015-02-16
Stockholm

Mål nr
P 6920-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-06-30 i mål nr P 6559-13, se bilaga

KLAGANDE

1. LOCUM Aktiebolag

2. Stockholms läns landsting

Ombud för 1 och 2: T U

MOTPARTER

1. Bostadsrättsföreningen Flanören

2. Riksbyggens Bostadsrättsförening Gångaren 1

Ombud för 1 och 2: L K

3. Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun

SAKEN

Bygglov för tillbyggnad och yttre ändringar samt rivningslov för del av vårdbyggnad på fastigheten Gångaren 12 i Stockholms kommun

Dok.Id 1183430

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00	08-561 675 59	måndag – fredag
103 17 Stockholm		08-561 675 50		09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se		
		www.svea.se		

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Stadsbyggnadsnämndens i Stockholms kommun beslut den 19 december 2012 (dnr 2012-04422-575) att bevilja LOCUM Aktiebolag bygglov för fastigheten Stockholm Gångaren 12.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Locum Aktiebolag (Locum) och **Stockholms läns landsting** (landstinget) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och fastställa Stadsbyggnadsnämndens i Stockholms kommun beslut att bevilja bygglov.

Bostadsrättsföreningen Flanören (Flanören) och **Riksbyggens**

Bostadsrättsförening Gångaren 1 (Gångaren) har bestritt bifall till överklagandet.

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun (nämnden) har, som det får förstås, medgett bifall till överklagandet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Locum och **landstinget** har vidhållit vad som anförts i mark- och miljödomstolen och därutöver anført bland annat följande.

Klagandenas invändningar gäller endast de åtgärder som berör Bågljusvägen. De nu aktuella åtgärderna ska utföras inom ett detaljplanelagt område. Åtgärderna är förenliga med detaljplanen. Det bör inte vara rättsligen möjligt att bedöma åtgärderna efter bestämmelserna i en annan detaljplan. Utrymmet att inte medge den byggrätt som följer av en detaljplan bör vara mycket begränsat och byggrätten bör kunna inskränkas endast genom ändring av detaljplanen. Åtgärderna kan vidare inte stå i strid med intilliggande detaljplans syfte eftersom någon ökad olägenhet av betydelse inte uppkommer. Bullerutredningen visar att bullernivåerna kan öka med 1 dB(A)-enhet på Bågljusvägen, vilket är en ökning som inte är möjlig att uppfatta. Ökningen medför inte heller att gällande riktvärden på området överskrids. Att ljudnivåerna vid fasaden nära S:t Göransgatan överskrids beror på trafiken på gatan. Trafiksituationen kommer inte att förändras genom de aktuella åtgärderna och det är endast vid den delen av fasaden som riktvärdena överskrids.

Att ambulanshallen byggs om och att körriktningen på ambulansstrafiken vänds påverkar inte nyttjandet av Bågljusvägen. Den samfälliga marken kommer inte att

påverkas av åtgärderna som gäller ambulanshallen. Vad gäller anläggningens ändamål framgår av beslutet att bilda anläggningen att den är tillskapad för att ”tjäna som tillfart för fordons- och gångtrafik till deltagande fastigheter samt att skapa en god miljö med planerings- och grönytor”. Akutmottagningens entré kommer att förläggas i direkt anslutning till gemensamhetsanläggningen, men varken den omständigheten eller att området utanför akutmottagningen kommer att tjäna som tillfart för fordons- och gångtrafik kommer i konflikt med gemensamhetsanläggningens syfte. Det stämmer inte att trafiken hamnar närmare klagandenas fastigheter eftersom någon förändring av vägen inte sker, utan endast av körriktningen. En större del av transportererna kommer att ske i byggnaden och därmed vara mer avskärmade från omgivningen än vad som nu är fallet. Någon olägenhet kan därmed inte uppkomma till följd av transportererna. Hastigheten för ambulanstransporter beror till stor del på patientens sjukdomstillstånd och förutsättningarna för att utföra behandling under transport. Tidsvinsten med att köra snabbt under korta sträckor är liten och det är inte heller säkert. Eftersom behandlingen av patienter påbörjas redan i ambulansen är det i dag inte samma fokus som tidigare på att snabbt komma till akutmottagningen. Ambulanser körs därför lugnt även i brådskande fall. Ljussignalerna på ambulanserna stängs av redan när man svänger av från Mariebergsgatan till S:t Göransgatan in till ambulansmottagningen. Detsamma gäller för eventuell ljudsignal. Någon ändring i detta är inte att förvänta. Redan i dag kan det krävas att man svänger vänster in till ambulansmottagningen. Mark- och miljödomstolen har, utan stöd i egen utredning och i direkt strid med den utredning som finns i målet, funnit att de aktuella åtgärderna skulle ge upphov till sådana höjda bullernivåer som innebär betydande olägenheter.

Flanören och **Gångaren** har vidhållit vad som anförts i mark- och miljödomstolen och därutöver anfört bland annat följande.

Uppfattningen att undanröjandet endast avser den existerande ambulanshallens blivande infart och då framförallt den östliga samt att något annat inte finns omnämnt i domen delas inte. Bygglovet avser till- och ombyggnad av akutmottagning, rivning av befintlig ambulanshall och yttre ändringar. Lovet innebär att entrén till akutmottagningen kommer att förläggas till Bågljusvägen. Konsekvenserna blir bland annat att Bågljusvägen kommer att utsättas för hård trafikering av såväl ambulanser

som taxi- och privatbilar, cyklister och gående. Detta kommer att ske dygnet runt. Klagandenas taktik är att dela upp varje åtgärd för sig för att stegvis få bifall till projektet. En helhetsbedömning av om projektet är lämpligt måste göras.

Planen för bostadshusen och Bågljusvägen måste beaktas vid bygglovsprövningen och projektet strider mot denna plan. Meningen med planen måste bland annat ha varit att tillförsäkra de boende en god boendemiljö. En förutsättning för uppförandet av husen var enligt planen att sjukhustrafiken på Bågljusvägen skulle minska. Det måste finnas logik och konsekvens i planläggningen. Plankartan för Bågljusvägen anger att hela gatan ska användas för bostäder, service och kontor med en omfattning och inriktning som inte är störande för bostäderna. Akuttrafik är ett allmänt ändamål (vård). Plankartan anger att hela vägen ska vara tillgänglig för gemensamhetsanläggningen avseende tillfart, gård och garageinfart.

Den ändrade korriktningen, liksom förläggandet av entrén till akutmottagningen vid Bågljusvägen, kommer att inskränka föreningarnas möjlighet att använda den samfällda marken för avsett syfte. Varken en ny ambulanshall eller akut kan tas i bruk utan att samfälligheten ändras, bland annat genom ändring av parkeringsplatser samt byggande av vändplan för privatbilar vid entrén. Även om placering av parkeringsplatser och ny vändplan inte omfattas av prövningen är de konsekvenser av bygglovet och nödvändiga förutsättningar för det. Detta har betydelse för bedömningen av om betydande olägenhet uppstår och inverkan på trafiksäkerheten. Bågljusvägen är en mindre, smal gata med en bredd om endast 5,3 meter. Utrymmet är ansträngt redan i nuläget. Föreningarna kommer att berövas parkeringsplatser eftersom de nya platserna ska användas av sjukhuset. De boende kan inte lasta och lossa från garaget utan är i behov av befintliga platser på marken. Parkeringsplatserna ingår i gemensamhetsanläggningen. Redan vid anläggningsförrättningen har det bedömts att föreningarnas behov av dem är väsentligt. Detta talar med styrka för att förlusten av platserna ska anses medföra en betydande olägenhet.

Infarten till ambulanshallen kommer att placeras närmare föreningarnas hus. All privattrafik kommer att köra in på Bågljusvägen i stället för att köra till den nuvarande parkeringen. Det stämmer därför att fordonstransporter kommer att ske närmare

föreningarnas fastigheter än vid dagens utformning av akutmottagningen. Den ändrade körriktningen för ambulanstransporter medför inte i sig att trafiken ökar. Kritik riktas i stället mot att ambulanstrafiken kommer att angöra Bågljusvägen via en vänstersväng, med blåljus och ibland påslagna sirener. Svängen sker då tvärs över en trottoar och cykelbana som löper utmed S:t Göransgatan i nedförslut. Risken att använda övergångsstället över denna gata kommer dessutom att öka markant. Ljussignalerna från ambulanserna är alltid på ända fram till ambulanshallens portar och allt oftare slås ljudsignalerna på vid S:t Göransgatan eftersom bilister och cyklister hindrar ambulansernas framfart. Den nya huvudingången placeras ett fåtal meter från en lekplats, vilket medför allvarliga risker för barnen ur både trafiksäkerhetssynpunkt och allmän säkerhetssynpunkt.

Antalet ambulanstransporter kommer att öka till 87 stycken per dygn men den väsentliga förändringen i trafikmängd härrör från privatfordon och taxibilar till akutentrén. I dag finns personalentrén vid Bågljusvägen. Denna förorsakar inte någon nämnvärd trafik eftersom personalen går dit till fots. Patologen har redan flyttat från gatan men från den avdelningen skedde ca 1 825-3 650 utfarter per år. Av planbeskrivningen från år 2003 framgår att något annat än utfart från patologen innebär att Bågljusvägen blir så trafikerad att störningarna är oacceptabla för de boende. Structor har uppskattat att 80 000 besökare per år kommer att anlända via bil. Eftersom bilarna ska ut igen blir trafiken kopplad till akutentrén med 160 000 bilar per år. Till det kommer 40 000 transporter per år av annat slag (gående/cykel). Mot bakgrund av vad som befanns acceptabelt enligt 2003 års plan är det obegripligt att uppskattade 160 000 biltransporter till och från den nya akutentrén inte utgör en oacceptabel störning och betydande olägenhet. Structor anför att beräknade 100 000 besökande per år ska jämföras med dagens 76 800. Jämförelsen måste dock göras med dagens fåtal besökare på Bågljusvägen och 100 000 per år. Därefter ska beaktas att alla 100 000 inte bara kommer till sjukhuset utan ska därifrån också. Det är således fråga om 200 000 passager.

Den utredning som getts in avseende trafikbuller ger inte stöd för klagandenas uppfattning. WSP bedömer att riktvärden för uteplats inte överskrider för balkongerna vid Bågljusvägen. Detta trots att riktvärdet är 70 dB(A) och att WSP uppskattar

maximinivåerna utomhus till 76 dB(A), vilket är över riktvärdet. WSP menar att risken för att ljudnivån inomhus överskrider 30 dB(A) är liten så länge ljudnivån utomhus är lägre än 55 dB(A). Enligt WSP finns det inte fog för att anta att ljudnivåerna utomhus kommer att vara lägre än 55 dB(A) eftersom bolaget uppskattar den ekvivalenta ljudnivån upp till 59 dB(A) och den maximala till 66-76 dB(A). Därmed finns det inget fog för att anta att ljudnivåerna inomhus inte kommer att överstiga 30 dB(A). WSP:s utredning är dessutom baserad på Structors bedömning av trafikökningen, en utredning som länsstyrelsen funnit bristfällig. Ingen av dessa utredningar uppfyller de krav som kan ställas på en saklig utredning. Structors promemoria är en partsinlaga och ingalunda objektiv. Trafikmätningen gjordes under två timmar, vilket inte är tillräckligt för att kunna dra några slutsatser av framkomna resultat. WSP hävdar att bullernivån endast kommer att öka med 1 dB(A). Detta är dock ett dygnsmedeltal och störningarna blir i verkligheten större. WSP konstaterar att trafikökningen medför att maximala ljudnivåer kommer att förekomma oftare. Av den utredning som presenterats framgår med all önskvärd tydlighet att störningarna kommer att bli omfattande. Det är endast fönstren mot S:t Göransgatan som är anpassade för buller.

Stadsbyggnadskontoret bedömde att projektet var olämpligt med hänsyn till trafiksäkerheten och att betydande olägenhet i fråga om buller för boende vid Bågljusvägen uppstod. Efter att ansökan ändrats genom att ambulansbredd minskades och skärmtak utgick beviljade stadsbyggnadskontoret bygglov. Den ändrade bedömningen är svår att förstå eftersom ändringarna i ansökan inte påverkar den tidigare bedömningen. Situationen har uppstått genom att mark har sålts trots vetskapen om att detta skulle försvåra utvecklingen av sjukhuset. Mark- och miljödomstolens dom utgör inget hinder mot utvecklingen av sjukhuset. Det finns alternativa placeringar av entrén som inte innebär att betydande olägenhet uppstår, men att staden inte gått med på detta beror på att staden avser att flytta S:t Göransgatan och bygga bostäder norr om den. Hänsyn bör tas i första hand till redan uppförda bostäder och de där boende. Föreningarna har inte haft anledning att räkna med att säljaren av marken, några år efter försäljningen, ska orsaka en förändring av verksamheten som så påtagligt påverkar trafiken på Bågljusvägen. Landstinget har däremot haft all anledning att räkna med att framtida förändring av verksamheten inte skulle kunna genomföras.

Nämnden har i huvudsak anfört följande. Att utredning av detaljplan för grannfastighet gjordes var för att utreda om den planen hade några inskränkningar eller planbestämmelser som borde vägas in vid lovprövningen. Det konstaterades att det inte fanns några sådana bestämmelser. Detaljplanen var således del i lovprövningen. De olägenheter som uppstår för boende i omgivningen är inte betydande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Bakgrund

Genom beslut den 19 december 2012 gav Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun Locum lov att riva delar av samt att bygga om och till den befintliga akutmottagningen på S:t Görans sjukhus. Åtgärderna avsåg fastigheten Gångaren 12. I korthet gäller de mest framträdande förändringarna av byggnaden och dess funktion dels att entrén till akutmottagningen flyttas från S:t Göransgatan till Bågljusvägen, dels att körriktningen för ambulansintaget vänds och att infart till akutmottagningen följaktligen sker från Bågljusvägen. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Stockholms län av bland andra bostadsrättsföreningarna Flanören och Gångaren.

Länsstyrelsen som sammanfattningsvis fann att de sökta åtgärderna var förenliga med de planbestämmelser som gäller för den aktuella marken och att de eventuella olägenheter som åtgärderna bedömdes medföra inte kunde anses betydande avslag överklagandena. Flanören och Gångaren överklagade beslutet till mark- och miljödomstolen och yrkade att bygglov inte skulle ges.

I den överklagade domen upphävde mark- och miljödomstolen nämndens beslut om att bevilja bygglov. Sammanfattningsvis anförde domstolen att den planerade utformningen av ambulanshallen skulle komma att begränsa möjligheten att utnyttja samfällad mark i sådan utsträckning att detta fick anses utgöra en betydande olägenhet för föreningarna, att den ändrade körriktningen för ambulanser skulle innebära att en god trafikförsörjning inte kunde tillgodoses, att trafiksituationen efter åtgärdernas genomförande skulle resultera i icke acceptabla bullernivåer vid föreningarnas

byggnader och att de planerade åtgärderna stod i strid med syftet med den detaljplan som reglerar marken som föreningarnas byggnader finns på.

De aktuella åtgärdernas förenlighet med detaljplanen m.m.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar – i likhet med länsstyrelsen – att bestämmelserna i de stadsplaner som, genom övergångsbestämmelserna i den äldre plan- och bygglagen (1987:10), alltså är i kraft bland annat fastställer att området får nyttjas endast för allmänna ändamål. Mot bakgrund av att de sökta åtgärderna syftar till förändringar av en sjukhusbyggnad finner Mark- och miljööverdomstolen att bygglovet inte står i strid med gällande planbestämmelser.

Bygglovet innebär att tillfarten till sjukhuset kommer att ske via Bågljusvägen och det måste därför bedömas om denna tillfart är planenlig. För Bågljusvägen gäller en annan detaljplan (Dp 1999-07401-54) enligt vilken Bågljusvägen är angiven som område för *Bostäder, service och kontor med en omfattning som ej är störande för omgivningen*. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar dock att Bågljusvägen enligt planen är avsedd att *vara tillgänglig för gemensamhetsanläggning avseende tillfart, gård och garageinfart*. Av genomförandebeskrivningen framgår att Bågljusvägen även ska betjäna sjukhusfastigheten. För att bygglovet ska vara förenligt med detaljplanen för klagandenas fastigheter måste det bedömas om åtgärderna är störande för omgivningen. Mark- och miljööverdomstolen återkommer till den frågan.

Trafiksituationen

Genom handlingarna i målet, särskilt ingivna utredningar, står det klart att belastningen från fordon på Bågljusvägen sannolikt kommer att öka, främst på grund av att entrén till akutmottagningen flyttas dit. Det framgår också att det totala antalet fordon även kan komma att öka något över tid eftersom akutmottagningen kan ta emot fler besökare än vad som nu är fallet. Med stöd av den utredning som har lagts fram finner Mark- och miljööverdomstolen att denna ökning inte kan anses vara så stor att behovet av en god trafikförsörjning och trafikmiljö åsidosätts.

Vad gäller särskilt ambulanstransporterna till akutmottagningen är det givetvis så att om infarten till ambulansintaget flyttas till Bågljusvägen så kommer antalet inkörande ambulanser till Bågljusvägen att öka. Eftersom dessa till övervägande del kommer att transportera patienter vars behov av vård är brådskande så måste infarten till ambulansintaget vara placerad på ett sådant sätt att transporterna kan ske effektivt, men med bibehållen säkerhet för andra som på olika sätt nyttjar Bågljusvägen. Det kan inte sägas ha framkommit något som talar för att den sökta placeringen är olämplig med hänsyn till trafikmiljön, snarare talar den utredning som Locum har åberopat för motsatsen. Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen sammantaget att de sökta åtgärderna inte står i strid med bestämmelserna i 2 kap. 6 § första stycket 6 plan- och bygglagen.

Frågan om åtgärderna medför betydande olägenhet

Av planbestämmelserna för Bågljusvägen framgår att området inte får nyttjas för ett ändamål som är störande för omgivningen. Härutöver följer av 2 kap. 9 § plan- och bygglagen bland annat att placering och utformning av byggnadsverk inte får ske på ett sätt som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt. I förarbeten (prop. 1996/97:53, s. 42 ff.) och praxis (se exempelvis MÖD 2008:27 samt Mark- och miljööverdomstolens dom den 19 juni 2013 i mål P 11296-12) har det utvecklats vissa riktvärden och principer för bedömningen av acceptabla bullernivåer vid bostadsbebyggelse. Dessa riktvärden är emellertid inte utan undantag. I vissa fall, exempelvis när bostadshus planeras i en innerstadsmiljö, har de boende typiskt sett att räkna med en högre bullernivå utomhus än vad som följer av riktvärdena. Även i övrigt måste förhållandena på platsen vägas in vid bedömningen av vad som kan anses vara en betydande olägenhet.

Enligt den utredning som WSP har genomfört kan en mindre ökning – ca 1 dB(A) – av buller från trafik förväntas på Bågljusvägen till följd av de planerade åtgärderna, men åtgärderna kommer inte nämnvärt att påverka ljudnivåerna vid fasad utmed S:t Göransgatan. Som grund för beräkningarna har WSP använt de uppgifter om förväntad ökning av trafikmängd som Structor har presenterat. Bedömningar av hur framtida förhållanden kan komma att påverka ett visst område är i regel förenade med olika

grad av osäkerhet. De undersökningar och det beräkningsunderlag som har lagts fram i målet är emellertid av sådan beskaffenhet att de kan ligga till grund för Mark- och miljööverdomstolens bedömning.

Enligt Mark- och miljööverdomstolens mening är den högst begränsade ökningen av den totala trafikmängden som de planerade åtgärderna förväntas generera inte sådan att den för de boende i området kan anses utgöra en betydande olägenhet i plan- och bygglagens mening, detta särskilt mot bakgrund av att det är fråga om innerstadsmiljö.

Vad gäller buller får det anses utrett att riktvärdena för ljudnivåer inomhus inte kommer att överskridas. Vidare kommer bullernivån utomhus att öka endast marginellt och inte mer än vad som får accepteras av boende i en större stad. Mark- och miljööverdomstolen finner således att de planerade åtgärderna inte heller ifråga om buller medför olägenheter som är betydande.

Slutligen, vad gäller frågan om föreningarnas fortsatta möjlighet att nyttja samfällad mark, gör Mark- och miljööverdomstolen följande bedömning. Den samfällda marken syftar bland annat till att användas för gående och fordonstrafik. Att körriktningen till ambulansintaget ändras medför inte i sig att antalet ambulansfordon på Bågljusvägen ökar. Vidare så kommer den planerade entrén till akutmottagningen inte att ta samfällad mark i anspråk. Visserligen kommer placeringen av entrén att leda till en ökad belastning på Bågljusvägen av såväl fordonstrafik som av gående. Utredningen i målet ger dock stöd för att den ökningen inte är större än att den får accepteras. Sammantaget finner Mark- och miljööverdomstolen att de planerade åtgärderna inte kommer att leda till att det blir praktiskt omöjligt att på ett naturligt sätt nyttja den samfällda marken för de avsedda ändamålen (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 oktober 2013 i mål P 1017-13). Någon betydande olägenhet kan därmed inte sägas föreligga.

Mark- och miljööverdomstolen finner inte heller att den ökade störning som åtgärderna innebär kan anses strida mot planbestämmelserna för Bågljusvägen, bland annat mot bakgrund av att det framgår av planen att vägen även fortsättningsvis ska vara tillfart till sjukhusområdet.

Sammanfattning och slutsats

Mark- och miljööverdomstolen finner att de åtgärder som Locum har sökt lov för inte står i strid med den detaljplan som reglerar användningen av marken på vilken åtgärderna kommer att vidtas. Vidare är åtgärdernas utformning och placering inte olämpliga med hänsyn till de krav på trafikförsörjning och god trafikmiljö som plan- och bygglagen ställer upp. Slutligen finner Mark- och miljööverdomstolen att åtgärderna inte innebär att de boende i bostadsrättsföreningarna Flanören och Gångaren utsätts för olägenheter som kan anses vara betydande. Dessa bedömningar leder till att mark- och miljödomstolens dom ska upphävas och Stadsbyggnadsnämndens beslut om bygglov för åtgärderna fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, hovrättsrådet Henrik Löv, tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander och tf. hovrättsassessorn Henrik Jonsson, referent.

Föredragande har varit Petter Larsson Garcia.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-06-30
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 6559-13

KLAGANDE

1. Brf Flanören

2. Riksbyggens Brf Gångaren 1

Ombud för 1-2: L K

MOTPARTER

1. Locum AB

2. Stockholms läns landsting

3. Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 14 oktober 2013 i ärende nr 4032-4130-2013, se domsbilaga 1

SAKEN

Bygglov för tillbyggnad och yttre ändringar samt rivningslov för del av vårdbyggnad

DOMSLUT

Med ändring av Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut upphäver mark- och miljödomstolen Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommuns beslut

Dok.Id 368184

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104	Augustendalsvägen	08-561 656 00	08-561 657 99	måndag – fredag
131 26 Nacka Strand	20	E-post: mmd.nacka@dom.se		08:30-16:00
		www.nackatingsratt.domstol.se		-

den 19 december 2012 (dnr 2012-04422-575) att bevilja bygglov på fastigheten
Stockholm Gångaren 12.

BAKGRUND

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun (nämnden) beslutade den 19 december 2012 att bevilja Locum AB (Locum) bygglov för tillbyggnad och yttre ändringar samt rivningslov av del av vårdbyggnad på fastigheten Gångaren 12. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) som genom beslut den 14 oktober 2014 avslog överklagandena. Länsstyrelsens beslut har överklagats gemensamt av bostadsrättsföreningarna Brf Flanören och Riksbyggens Brf Gångaren (föreningarna).

YRKANDEN

Föreningarna har yrkat att mark- och miljödomstolen ska undanröja länsstyrelsens beslut och besluta att bygglov inte ska beviljas.

Locum motsätter sig bifall till överklagandet.

Stockholms läns landsting, ägare av fastigheten Gångaren 12, har beretts tillfälle att yttra sig.

Nämnden har beretts tillfälle att yttra sig.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

Föreningarna har, utöver vad som framgår av länsstyrelsens beslut, anført i huvudsak följande. Bygglovet kommer att medföra konsekvenser som står i strid med gällande detaljplan för föreningarnas fastigheter och Bågljusvägen. En förutsättning för uppförande av föreningarnas fastigheter var enligt 2003-års plan att sjukhustrafiken på Bågljusvägen skulle minska. Det framgår av planbeskrivningen att det endast gick att uppnå en acceptabel störningsnivå om trafiken minskades, vilket skulle ske genom ändringar av patologen. Vidare framgår att bostadsbebyggelsen skulle kunna försvåra framtida förändringar av sjukhusets verksamhet. Planbeskrivningen stadgar även att Bågljusvägen ska användas på ett sätt som inte är störande för bostäderna och att den ska vara tillgänglig för gemensamhetsanläggning för tillfart, garage och garageinfart.

Föreningarna har inte haft anledning att räkna med att fastigheten skulle komma att användas på ett sådant sätt att trafikmängden ökade markant. Landstinget har däremot haft all anledning att räkna med att framtida förändring av verksamheten inte skulle kunna genomföras. Stadsbyggnadskontoret har dessutom bedömt att det ändrade flödet av personer och persontransporter till akutmottagningen är olämpligt med hänsyn till trafiksäkerheten. Kontoret bedömde även att det ändrade flödet skulle innebära en väsentlig olägenhet i fråga om buller för de boende på Bågljusvägen.

Utredningarna från Structor och WSP innehåller bristfälligheter i fråga om bl.a. buller och trafikökning. Av den utredning som Locum presenterat framgår tydligt att störningarna kommer att bli omfattande och det finns inte stöd för WSP:s slutsatser om motsatsen. Dessutom tillåter inte detaljplanen för gatan en trafikökning av ifrågavarande dimensioner. Locum anser att den nuvarande trafikmängden till personalentré och patologen ska dras vid beräkning av tillkommande trafikmängd. Resonemanget är felaktigt eftersom patologen redan har flyttats och personalentrén inte förorsakar någon nämnvärd trafik.

Om akutmottagningen utförs i enlighet med det överklagade bygglovets entrén till akutmottagningen att förläggas till Bågljusvägen, som därigenom kommer att utsättas för hård trafik i form av bl.a. ambulanser, taxi- och privatbilar. Den omvända trafikriktningen för ambulanser kommer att öka risken för olyckor väsentligt. Ambulanser under utryckning kommer dygnet runt att angöra Bågljusvägen via en vänstersväng, med blåljus och ibland även sirener. De närboende kommer utsättas för intensiv trafik med bl.a. svepande ljus, högljudda och stressade besökare i nära anslutning till sina sovrum och balkonger.

Locum har under ärendets gång lagt fram andra förslag till placering av akutmottagning. Det finns därmed alternativa lösningar som är genomförbara utan att de medför betydande olägenheter för föreningarna och bygglovets ska även på denna grund undanröjas.

Locum har, utöver vad som framgår av länsstyrelsens beslut, anfört i huvudsak följande. Den lovgivna byggenskapen är i alla delar planenlig och står även i övrigt i överensstämmelse med de krav på byggnaders utformning som ställs i PBL avseende trafiksäkerhet och hänsyn till omgivningen.

Den aktuella åtgärden är det alternativ som bäst möter de mål som finns för områdets långsiktiga nyttjande. I juni 2002 togs det fram ett nytt planförslag för Västra Kungsholmen som visar området som ett stadsutvecklingsområde. En av förutsättningarna för planförslagets genomförande är att S:t Göransgatan flyttas. Locum har med denna utgångspunkt tagit fram en fastighetsutvecklingsplan för sjukhusområdet i syfte att finna strategier för utformning och uppnå en långsiktigt hållbar fastighetsstruktur. Det bör även anmärkas att Stockholm stad i december 2013 har anvisat mark inom stadsutvecklingsområdet och för att genomföra markanvisningarna krävs att S:t Göransgatan flyttas. Detaljplaneläggningen för markanvisningarna påbörjades i januari 2014.

De lovgivna åtgärderna kommer endast att påverka ambulanstrafiken på så sätt att nu befintligt flöde av trafik vänds. Det saknar därmed relevans att, såsom föreningarna gjort, framföra påstående om begränsningar i nyttjandet av angiven mark eller påverkan på de boende. Frågan om sökandens rätt till mark prövas inte i lovsammanhang utan den kommer istället att lösas inom de ramar som förrättningsbeslut och lag medger.

Av utredningarna från Structor framgår att den övriga trafiken till och från sjukhuset är mycket liten i jämförelse med övrig trafik i området. Föreningarna har framhållit buller som den främsta omgivningspåverkan, men Locum har genom åberopade utredningar visat att de relevanta riktvärdena inte kommer att överskridas avseende dygnsekvivalent värde och maximala ljudnivåer. Det kan inte heller anses föreligga någon omgivningspåverkan av betydelse från buller. Föreningarna har dessutom godtagit slutsatsen om att ljudnivån antas öka med 1 dB(A)-enhet. Det mänskliga örat uppfattar inte skillnader som understiger 3 dB(A)-enheter, särskilt inte i en miljö som sedan tidigare är påverkad av ljud.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser, utöver vad som följer nedan, framgår av länsstyrelsens beslut.

Enligt 2 kap. 6 § första stycket punkt 1–2 plan- och bygglagen (2010:900), PBL, ska bebyggelse utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till bl.a. stads- och landskapsbilden, intresset av en god helhetsverkan och skydd mot uppkomst av trafikolyckor och andra olyckshändelser.

Enligt 9 kap. 10 § första stycket punkt 1 PBL krävs det rivningslov för att riva en del av en byggnad om kommunen inte har bestämt något annat i planen.

Fråga i målet är om det har funnits förutsättningar för nämnden att bevilja bygglov för tillbyggnad och yttre ändringar samt rivningslov för del vårdbyggnad på fastigheten Gångaren 12 (akutmottagningen på S:t Görans sjukhus).

Inledningsvis konstaterar domstolen att de aktuella byggnadsåtgärderna är tänkta att genomföras på mark som ägs av Stockholms läns landsting. Det föreligger därmed inte på denna grund några hinder mot att bevilja aktuellt bygg- och rivningslov.

Av utredningen i målet framgår dock att de sökta åtgärderna medför att den existerande ambulanshallens utfart mot Bågljusvägen ska fungera som infart. Trafikflödet till ambulanshallen kommer därmed att ske i omvändning riktning mot vad den gör idag. Därutöver kommer akutmottagningen att byggas ut så att infarten till ambulanshallen förläggs närmare klagandenas fastigheter än vad ambulanshallens utfart i dagsläget är belägen. Enligt mark- och miljödomstolens mening kommer sjukhusverksamheten därmed att till större del än tidigare använda samfällad mark som en viktig del av akutmottagningens användning och funktion. En sådan utformning av ambulanshallen inskränker därigenom föreningarnas möjlighet att använda den samfällda marken till vad den är avsedd för. Domstolen anser att denna inskränkning är en betydande olägenhet för föreningarna (jfr Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 2 oktober 2013 i mål nr P 1017-13).

Den ändrade trafikriktningen gör att Bågljusvägen kommer att användas i ett mer akut skede av sjukhustransporter än tidigare. Fordonstansporterna kommer även att ske närmare klagandenas fastigheter än vid dagens utformning av akutmottagningen. Mark- och miljödomstolen bedömer därför att de föreslagna åtgärderna inte tillgodoser en god trafikförsörjning i området och att bebyggelsen därmed inte är lämplig utifrån behovet av en god trafikmiljö (2 kap. 6 § PBL).

Det ökade trafikflödet, i kombination med att sjuk- och privattransporter kommer att ske närmare klagandenas fastigheter och i ett mer akut stadium än tidigare, bedöms vidare även medföra höjda bullernivåer i området. Domstolen bedömer att de ökade bullernivåerna i sig får anses innebära betydande olägenheter för de närboende (2 kap. 9 § PBL).

För den aktuella delen av fastigheten gäller bland annat en detaljplan som fastställdes den 17 februari 2003 som avser uppförande av de aktuella bostadshusen. Vid antagandet av detaljplanen problematiserades särskilt kring risken för störningar från transporter till och från sjukhusområdet. I planbeskrivningen angavs som ett särskilt krav att sjukhusets akutmottagning och patologavdelningens in- och utfart över nuvarande Bågljusvägen skulle byggas om så att infarten förlades norr om sjukhusbyggnaden via Vuxenvägen. Endast utfart från patologavdelningen fick ske mot nuvarande Bågljusvägen. Bostadsbebyggelsen ansågs även kunna försvåra framtida förändringar av sjukhusverksamheten. Domstolen bedömer, särskilt i ljuset av nämnda uttalanden i planbeskrivningen, att den aktuella utformningen av akutmottagningen därmed även är i strid med detaljplanens syfte (9 kap. 30 § PBL).

Sammanfattningsvis bedömer mark- och miljödomstolen att de nu sökta åtgärderna är olämpligt placerade och medför betydande olägenheter för omgivningen, samt är i strid med syftet med gällande detaljplan. Det finns därmed inte möjlighet att ge bygg- eller rivningslov för de planerade åtgärderna. Det som Locum anfört förändrar inte denna bedömning. Föreningarnas överklagande ska därför bifallas och underinstansternas beslut upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 21 juli 2014. Prövningstillstånd krävs.

Erika Ekman

Maria Backström Bergqvist

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Erika Ekman, ordförande, och tekniska rådet Maria Backström Bergqvist. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Rehbäck.